

4.14-skvadronen

MELDING NR 5 – 2013 (Torsdag 26. september 2013)

Siste PFU-møte: Tre 4.14-klager - to gikk fri

Budstikka og bladet Utdanning gikk fri, mens Eidsvoll og Ullensaker Blad fikk stemplet "kritikkverdig" i forbindelse med PFUs behandling av tre 4.14-klager i sitt siste møte tirsdag. Dermed er antallet behandlede 4.14-klager så langt i år oppe i 37. Av disse har 19 endt med fellelse og to med kritikk. Ser vi på samme periode i 2012, så var antallet behandlede saker 36. Av disse hadde 21 resultert i fellelse eller kritikk, altså samme antall brudd som de første ni månedene i år.

Budstikka: Strid om byggesøknad

Pressens Faglige utvalg uttaler:

Klagen gjelder en artikkel i Budstikka om en byggesak i Jon Smørsvei der det blir rettet beskyldinger om samrøre fordi kommunens saksbehandler hadde godkjent fetterens byggesøknad. Fetteren var arkitekten bak bygget.

Klager er huseier. Han mener han og familien er identifisert, og at avisen har trukket dem inn i en mulig kritikkverdig sammenheng. Etter klagers mening skulle han ha fått benyttet seg av imøtegåelsesretten. Det vises til at artikkelen er feilaktig og gir en skjev saksfremstilling, noe klager kunne korrigert hvis avisen hadde gitt ham mulighet til å imøtegå faktiske opplysninger.

Budstikka avviser klagen. Avisen mener det ikke er klager som er utsatt for påstander i artikkelen, da artikkelen handler om Asker kommunes habilitetsregler og håndteringen av disse. Det vises ellers til plassen byggesaken har fått i det offentlige systemet, og avisen mener den er på trygg grunn i sin omtale av byggesaken. Avisen peker på gjentatte tilbud til klager om en oppfølgerartikkel.

Pressens Faglige Utvalg mener Budstikka var i sin fulle rett til å omtale byggingen og sette et kritisk søkelys på saksbehandlingen i kommunen. Spørsmålet blir hvem som utsettes for angrep, og hvilken type beskyldinger det er snakk om. Utvalget minner om at Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 dreier seg om sterke beskyldninger av faktisk art, dvs. konkrete beskyldninger. Andre type angrep utløser retten til tilsvar i ettertid, i tråd med Vær Varsom-plakatens pkt. 4.15.

I det påklagede tilfellet er utvalget enig med Budstikka i at kritikken rettes mot Asker kommune og at kommunen utvilsomt hadde rett til en samtidig imøtegåelse, noe som også

ble innfridd. Videre er utvalget av den oppfatning at omtalen også gjør klager til en berørt part, men etter utvalgets mening er ikke beskyldningene sterke nok til å ha utløst noen imøtegåelsesrett. Det vises også til at artikkelen verken identifiserer eller fokuserer på klager på en utilbørlig måte.

Budstikka har ikke brutt god presseskikk. (www.pfu.no PFU-sak 2013-119)

Utdanning: Søkelys på spesialtiltak

Pressens Faglige Utvalg uttaler:

Klagen gjelder en artikkel, på papir og nett, i fagbladet Utdanning, om en 15-åring som sitter alene i spesialtiltak. Gutten vil imidlertid tilbake til ordinærskolen på grunn av det sosiale, men ordinærskolen sier nei. Mor og sønn fortviler.

Klager er arbeidsplassstillitsvalgt. Han reagerer på kildebruk og kontroll av opplysninger, og mener spesialskolen skulle fått uttale seg i artikkelen. Det reageres også på identifiseringen av eleven. Klager mener Utdanning ikke har tenkt igjennom hvilke konsekvenser omtalen kan få. Etter klagers mening burde mor og sønn vært beskyttet mot seg selv. Klager opplyser imidlertid at taushetsplikten gjør det umulig å kommentere saken.

Utdanning avviser klagen. Det anføres at både mor og sønn har ytringsfrihet og rett til å uttale seg om det de opplever som urett begått mot dem. Utdanning mener identifiseringen var viktig for å bryte med tabulagte tema, og det anføres at mor og sønn ikke har noe å skamme seg over. Videre viser Utdanning til at det er ordinærskolen som har ansvaret for eleven og den part som har rett til å svare for seg. Bladet tilbakeviser at omtalen er feilaktig, og mener klager må presisere hva som er feil.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis understreke at en av pressens viktigste oppgaver er å avdekke kritikkverdige forhold, ikke minst når det gjelder mulige forsømmelser fra det offentlige overfor enkeltpersoner jmf. Vær Varsom-plakatens punkt 1.5. Videre vil utvalget på generelt grunnlag minne om at selv om den ene parten viser til taushetsplikten, betyr ikke dette at mediene må avstå fra å omtale en sak, så lenge omtalen ellers er innenfor de rammer Vær Varsom-plakaten trekker opp.

Etter utvalgets mening var Utdanning i sin fulle rett til å viderebringe de involvertes synspunkter på elevsituasjonen overfor sin lesergruppe. Utvalget legger vekt på at både mor og sønn ønsket å stå frem, men minner likevel om mediets selvstendige ansvar for å vurdere identifisering av barn, selv om foresatte samtykker. Utvalget anerkjenner imidlertid Utdannings konklusjon om å identifisere i dette tilfellet.

Selv om utvalget mener det ikke hadde vært unaturlig at noen ved spesialtiltaket også uttalte seg om forholdene, er utvalget enig med Utdanning i at det er ordinærskolen som har ansvaret og er den angrepne part, og derfor den som har rett til samtidig imøtegåelse. Etter utvalgets mening, fremgår det tydelig av artikkelen at verken lærere eller opplegget på spesialtiltaket kritiseres, men kritikken går på det faktum at eleven er alene der. Etter det som har fremkommet i tilsvarsrunden, kan heller ikke utvalget se at omtalen skulle være feilaktig på en slik måte at det rammes av Vær Varsom-plakaten.

Utdanning har ikke brutt god presseskikk. (www.pfu.no – PFU-sak 2013-167)

Eidsvoll og Ullensaker Blad: Burde ventet

Pressens Faglige Utvalg uttaler:

Klagen gjelder en artikkel i Eidsvoll Ullensaker Blad (EUB) om en konflikt i et borettslag. En av beboerne vurderer å anmelde borettslaget fordi terrassen angivelig skal ha blitt etterlatt i ødelagt tilstand etter et graveprosjekt. Det pekes spesielt mot naboen; et navngitt styremedlem og hans kone som er styreleder. Beboeren mener naboen aldri har vært glad for at hun flyttet inn og at dette er en måte å ta hevn på.

Klager er et styremedlem i Dalsliene borettslag. Han klager på vegne av styret og med spesielt samtykke fra omtalte styremedlem og styreleder. Det reageres på at det fremsettes usanne og grove beskyldninger mot navngitte enkeltpersoner. Videre mener klager at avisen formidler påstander uten noen form for kildekritikk eller kontroll av opplysninger. Klager viser også til den samtidige imøtegåelsesretten og mener avisen ikke har gitt borettslaget nok tid til å imøtegå beskyldningene. Det reageres også på gjengivelsen av samtalen med styremedlemmet.

EUB ser at den aktuelle artikkelen kunne vært løst på en annen måte, men mener likevel dette ikke er brudd på god presseskikk. Avisen skriver at den hele tiden har ønsket at begge parter skulle få komme til orde. Det vises til en rekke forsøk på å oppnå kontakt med flere av styrets medlemmer, blant annet pekes det på samtalen med det omtalte styremedlem der det klart fremgikk at han ikke ønsket å kommentere. Det opplyses om gjentatte forsøk i ettertid på å få frem borettslagets versjon.

Pressens Faglige Utvalg viser til den viktige oppgaven mediene har i å beskytte enkeltmennesker mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige eller private foretak og andre, jfr. Vær Varsom-plakatens punkt 1.5. Men like viktig er det at mediene ikke opptrer som mikrofonstativ for enkeltmenneskers påstander og beskyldninger. Vær Varsom-plakaten stiller derfor noen krav. Utvalget viser generelt til punkt 3.2, om å utøve kildekritikk og kontroll av opplysninger, og til punkt 4.14 første ledd: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.»

I det påklagede tilfellet fremsettes det sterke beskyldninger både mot borettslaget og mot navngitte enkeltpersoner i styret. Utvalget er ikke i tvil om at beboerens ytringer utløste den samtidige imøtegåelsesretten. Videre registrerer utvalget at avisen har forsøkt å få de som er angrepet i tale. Spørsmålet er om avisen har anstrengt seg nok. Utvalget minner om at den angrepne skal gjøres kjent med det konkrete innholdet i beskyldningene. Videre må den angrepne få en rimelig tid til å svare, og fristen må stå i forhold til påstandenes omfang og kompleksitet.

Etter utvalgets mening har Eidsvoll Ullensaker Blad ikke klart å godtgjøre at den angrepne part ble forelagt de konkrete beskyldningene som ble rettet mot dem, før artikkelen ble publisert (jfr. Vær Varsom-plakatens punkt 4.14). Slik utvalget ser det, burde avisen ventet med publiseringen til redaksjonen var sikker på at den angrepne var kjent med innholdet i kritikken.

På dette punkt har Eidsvoll Ullensaker Blad opptrådt kritikkverdig.
(www.nored.no – PFU-sak 2013-194)

NRK med en rekke etikk-tiltak

Etter mange fellelser de siste par årene, og til dels sterk offentlig kritikk, har NRK så langt i år iverksatt en rekke tiltak for å bedre den etiske røyken. "Etikk-general" Lars Harald Alstadsæther beskriver tiltakene slik:

"For NRK har både PFU-sak 029/13 («Romkvinn-saken») og PFU-sak 329/12 («Entra-saken») vist et tydelig behov for bedre etiske rutiner. Som en konsekvens av disse sakene ble det i vår utarbeidet et etikk-kurs som alle journalister i NRK skal gjennomgå. Det er den enkelte redaktør som skal gjennomføre kurset i egen redaksjon. Dessuten er det laget et mer omfattende kursopplegg som blir gjennomført i mange redaksjoner. I Nyhetsavdelingen (som fra oktober er en del av den nyopprettede Nyhetsdivisjonen) er det nå redaktører til stede i redaksjonen en større del av døgnet. Den nye Nyhetsdivisjonen er organisert slik at etiske problemstillinger lettere skal bli fanget opp. Dessuten er nå medieetikk satt på dagsordenen løpende i redaksjonene og på ulike ledermøter. I september hadde ca 70 ledere i NRKs Distriktsdivisjon besøk av redaktørforeningens 4.14-skvadron representert ved generalsekretær Arne Jensen. NRKs redaksjonelle etikkhåndbok skal i høst utgis i ny utgave. Utgangspunktet for oppdateringen er endringene i Vær varsom-plakaten, men både 4.14 og sosiale medier kommer til å få ekstra oppmerksomhet i den nye etikkhåndboka."

Har du tips, eksempler eller forslag?

NR-sekretariatet vil gjerne formidle eksempler på hvordan redaksjoner arbeider med å forebygge etiske brudd, og særlig når det gjelder 4.14, men også andre eksempler som tar sikte på å kvalitetssikre kildearbeidet. Brudd på punkt 3.2 om manglende kildebredde eller kildekritikk er det punkt i Vær Varsom-plakaten som hittil i år er grunnlag for flest fellelser etter 4.14. Svært ofte er brudd på det ene av disse, også et brudd på den andre. Send tips, eksempler eller forslag til post@nored.no

Generalsekretær Arne Jensen	90 77 87 47	arne.jensen@nored.no
Ass. generalsekretær Reidun K. Nybø	91 10 55 11	rkn@nored.no
Sekretær Monica Andersen	22 40 50 51	monica.andersen@nored.no